

หลักการมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น

อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*

Principles of Good Governance Affecting Local Governance in Kantharawichai District, Mahasarakham Province

พระเจตพล อินทปญโญ (สีลา), ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล

PhraJattaphon Inthapanyo (Seela), Chanchai Huadsri and Suraphon Promgun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

Corresponding Author, Email: jattaphonseela@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาระดับหลักการมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการมาภิบาลและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 4) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 85,794 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Krejcie and Morgan จึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากร และประชาชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไค-สแควร์ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
- 2) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- 4) แนวทางการในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าบุคลากรต้องมีการบูรณาการหลักธรรมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล; การปกครองส่วนท้องถิ่น; หลักสัปปุริสธรรม

Abstract

The objective of this study is to 1) examine local administration level and conformance to Sappurisa Dhamma of local administrative organization staff in Kantharawichai District, Mahasarakham Province, 2) examine Good Governance level of the local administrative organization in Kantharawichai District, Mahasarakham Province, 3) examine relationship between Good Governance, conformance to Sappurisa Dhamma, and the local administrative organization in Kantharawichai District, Mahasarakham Province, 4) to examine the guideline to promote local administration and conformance to Sappurisa Dhamma in Kantharawichai District, Mahasarakham Province. The population are 85,794 inhabitants of Kantharawichai District, Mahasarakham Province, and of this a sample group of 382 persons is sampled using

Krejcie and Morgan method. Key informants are the 10 staff members and inhabitants of Kantharawichai District, Mahasarakham Province, selected by purposive sampling. Tools used in this study are questionnaire and interview. Statistics used in data analysis are frequency, percentage, standard deviation, and Chi-square test. Qualitative research is done by contextual content analysis.

The research found that:

- 1) The people have high overall opinion (in all aspects) towards local administration and conformance to Sappurisa Dhamma of the local administrative organization staff in Kantharawichai District, Mahasarakham Province.
- 2) The people have high overall opinion (in all aspects) towards Good Governance of the local administration in Kantharawichai District, Mahasarakham Province.
- 3) There is a relationship between Good Governance, conformance to Sappurisa Dhamma, and the local administrative organization in Kantharawichai District, Mahasarakham Province with statistical significance of 0.05.
- 4) Guideline to promote local administration and conformance to Sappurisa Dhamma in Kantharawichai District, Mahasarakham Province is the staff must integrate Dhamma into their work to achieve the goal.

Keywords: good governance; local administration; Sappurisa Dhamma.

1. บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงดำเนินการปฏิรูประเบียบวิธีบริหารราชการแผ่นดินแนวความคิดแบบตะวันตก เพื่อให้เกิดเสถียรภาพและเอกราชเป็นสำคัญ และเพื่อให้ทันกับนานาอารยประเทศ ทรงริเริ่มนำหลักการกระจายอำนาจโดยมีพระราชดำริให้มีการทดลองจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น คือ สุขาภิบาลกรุงเทพ เมื่อ พุทธศักราช 2440 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2544) ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็น

ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข 24 มิถุนายน พุทธศักราช 2475 โดยคณะราษฎร ซึ่งนำโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดในการเมืองการปกครองของไทย เพราะเป็นการเปลี่ยนจากระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองโดยรัฐธรรมนูญ มีเป้าหมายจะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็นหลักในการปกครอง เมื่อคณะราษฎรทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จแล้วก็มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก (พระปิยวัฒน์ ปียสีโล (จักร์แต), 2554) หลังจากมีการใช้รัฐธรรมนูญแล้วได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2476 วางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินหลังจากที่มีการเปลี่ยนระบบการปกครองใหม่โดยเหตุผลสำคัญของการตรากฎหมายฉบับนี้ เพื่อต้องการจัดรูปแบบงานให้เข้าลักษณะการปกครองอย่างรัฐธรรมนูญ และมีการจัดระเบียบการบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2552) ส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง คือ รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย (บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2557) ประเทศไทยจัดระเบียบการปกครองตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 โดยอาศัยหลักการ 3 ประการคือ หลักการรวมอำนาจ หลักการแบ่งอำนาจ และหลักการกระจายอำนาจ สำหรับอำนาจการปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากแนวคิดตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นรูปแบบที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองและการจัดบริการสาธารณะ ให้แก่ท้องถิ่นรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองและดำเนินกิจการในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนโดยเฉพาะถือว่าการสนับสนุนการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักการกระจายอำนาจการปกครองได้ยึดหลักเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ (กิตติยวดี พาณิชย์, 2552)

จากการสำรวจข้อมูลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เบื้องต้นพบว่า อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามได้รับผลกระทบหลังจากที่มี

การรัฐประหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 59/2559 เรื่องประกาศรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบเพิ่มเติม ครั้งที่ 8 และการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลในบางหน่วยงานของรัฐ ตามที่มีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 16/2558 เรื่องมาตรการแก้ไขปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบและการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2558 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2558 เรื่อง แต่งตั้งและให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่อื่น ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2558 นั้น โดยที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ได้เสนอรายงานเพิ่มเติมเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบ เนื่องจากถูกร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายจากการปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

จากสถานการณ์ที่กล่าวมาทำให้เห็นปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ขาดความโปร่งใสในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เพราะมีการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นคู่กับสังคมเป็นเวลานาน ทั้งนี้ ล้วนแต่เกิดจากปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ขับเคลื่อนโดยผู้มีอำนาจเป็นสำคัญ และการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นหนึ่งในพฤติกรรมที่นำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน ทำให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาด้านหลักธรรมาภิบาล

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” และได้นำหลักสัปปุริสธรรมมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนำองค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยไปเป็นแนวทางและพัฒนาในการปกครองท้องถิ่นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

4. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชาชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 85,794 คน โดยการคำนวณขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการวิจัย โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Krejcie and Morgan จึงได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 382 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากร และประชาชน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” งานวิจัยฉบับนี้ใช้เครื่องมือในการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 26 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรม จำนวน 35 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีคำถามที่แน่นอน โดยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 7 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) ความเหมาะสมทั่วไป รวมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของภาษาที่ใช้ เนื้อหาปรับปรุงแก้ไข นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ตรวจแก้ตามผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทำการทดลอง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.982

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะสำคัญทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), และสถิติที่ใช้อธิบายถึงหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคามและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ตามลำดับ

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านสมรรถนะองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.70$) รองลงมาคือ การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.68$) การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 3.65$) การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ($\bar{X} = 3.65$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านนโยบาย ($\bar{X} = 3.65$) ตามลำดับ

2. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า หลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.73$) รองลงมาคือหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 3.71$) หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.70$) หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.69$) หลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.68$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ หลักธรรมาภิบาลด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้ง และความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. แนวทางการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตนตามหลักสัปปริสธรรม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า บุคลากรต้องเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงตามความต้องการของประชาชน และต้องบูรณาการโดยนำหลักสัปปริสธรรมมาประยุกต์ใช้กับแบบแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานของบุคลากรให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และต้องพัฒนาสมรรถนะองค์การเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ทันทั่วทั้ง

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยนี้ กล่าวถึง หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยผู้วิจัยกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ และประเด็นที่น่าสนใจ แล้วจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตนตามหลักสัปปริสธรรมของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนภายในท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเป็นการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดกับวิถีชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนระดับท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานและให้ประชาชนติดตามผลการดำเนินการของท้องถิ่นได้อย่างอิสระ โดยประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้แนวทางการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ, 2554) ทำวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : วิเคราะห์กรณี องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี มีการดำเนินการตามปัจจัยในการบริหารงานที่กำหนดทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งการใช้หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กมลพร กัลยาณมิตร, 2554) ทำวิจัยเรื่อง “ธรรมาภิบาลในการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการธรรมาภิบาลในการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และความรู้ความเข้าใจด้านการปกครองท้องถิ่นด้วยหลักธรรมาภิบาลที่แตกต่างกัน และการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น และการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติตามของบุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเป็นไปตามหลักรู้จักเหตุ คือ มีการตรวจสอบความต้องการของประชาชน รู้จักผล คือ การประเมินและติดตามการทำงาน รู้จักตน คือ มีการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร รู้จักประมาณ คือ การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า รู้จักเวลา คือ การกำหนดแผนการทำงาน รู้ชุมชน คือ การตรวจสอบปัญหาและความต้องการของประชาชนแต่ละพื้นที่ และรู้จักบุคคล คือ การคัดสรรทรัพยากรบุคคลให้ตรงต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระศตวรรษ กิตติปาโล และจักรวาล สุขไมตรี, 2562) ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี พบว่า พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี มีระดับการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการ

ปกครอง โดยรวมทั้ง 7 ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก พระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษาทางโลก และระดับการศึกษาทางธรรม ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครอง โดยรวมทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยอิสระไม่ผูกมัดจากผู้มีอำนาจ มีการใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมภายใต้กฎหมายเดียวกัน และมีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึกในเรื่องธรรมาภิบาลให้กับบุคลากรและประชาชนให้เกิดขึ้นในระดับชุมชนหรือระดับสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปราณีต ม่วงนวล, 2554) ทำวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภาคประชาชน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประเภท ขนาดและสถานภาพส่วนบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (อาภิสญา กุลบุญญา และนลินี ทองประเสริฐ, 2559) ทำวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลกับมาตรฐานการปฏิบัติราชการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุบลราชธานี มีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่นที่มี เพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งของพนักงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า หลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์กับการปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การวางกรอบการทำงานในระบบราชการเพื่อให้เกิดระบบที่ดี เอื้อต่อคนดีให้อยู่ในระบบที่ดีและไม่ให้คนเลวดำรงตำแหน่งดีในวงราชการ ซึ่งคือ เป้าหมายสำคัญของการปฏิบัติราชการ ธรรมาภิบาลจะเป็นตัวเชื่อมให้สังคมที่มีการแยกส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และองค์กรเอกชน เกิดความสัมพันธ์กันทุกส่วนให้เป็นหนึ่งเดียว เพื่อเป็นการ

ตอบสนองต่อสังคม ทำให้เกิดความเป็นธรรม ความโปร่งใส ความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปราณีต ม่วงนวล, 2554) ทำวิจัยเรื่อง “หลักธรรมาภิบาลในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภาคประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี มีความสัมพันธ์กันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการตรากฎหมายที่ต้องเป็นธรรม ตราฎข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของสังคม และภาคสังคม ประชาชน ยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ทำตามอำเภอใจ หรืออำนาจของบุคคลใด โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของสังคม และพบว่า หลักสัปปุริสธรรมมีความสัมพันธ์กับการปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระพุทธศาสนาสอนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการปกครองโดยคำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรมที่มีคุณค่าในสังคมมนุษย์ หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน การพิจารณาด้วยเหตุด้วยผล รู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ เพราะมนุษย์เท่านั้นที่มีการปกครองได้ หากจะนำหลักการปกครองเชิงพุทธศาสตร์เข้ามาประกอบ หรือบูรณาการให้เข้ากับการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ถือว่าเป็นแนวทางใหม่ เป็นแนวทางการปกครองที่เป็นไปเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551) ที่กล่าวว่า สัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมของสัตบุรุษ เป็นธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษเป็นคุณสมบัติของคนดี เป็นธรรมของผู้ดี เป็นแนวทางของนักปกครองที่ควรปฏิบัติยึดถือเพื่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพภายในองค์กร

6. องค์ความรู้จากการวิจัย

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประชาชนมีความคิดเห็นต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นและการปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้น พบว่า หลักธรรมาภิบาลและหลักสัปปุริสธรรมกับการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดแผนงานนโยบายตรงตามเหตุความต้องการของประชาชน มีการคัดสรรคนให้ตรงต่องาน มีการประเมินองค์การและตรวจสอบความโปร่งใส รับฟังข้อเสนอแนะ รับฟังปัญหาและความต้องการของประชาชน และรู้จักบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในการปกครองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

7. ข้อเสนอแนะ

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล มีการสำรวจความคิดเห็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และมีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของการปฏิบัติงาน

2. สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อื่นเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกับการปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยวดี พาณิชย์. (2552). รูปแบบการบริหารเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- กมลพร กัลยาณมิตร. (2554). ธรรมาภิบาลในการปกครองท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 7(1), 207.
- นายมานะ อิ่มอุดม. (2558). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสยาม. กรุงเทพฯ.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- ปราณีต ม่วงนวล. (2558). หลักธรรมาภิบาลในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองภาคประชาชน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 16. บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.
- พระศตวรรษ กิตติปาโล และ จักรวาล สุขไมตรี. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการส่งเสริมการปกครองของพระสังฆาธิการในเขตจังหวัดนนทบุรี. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์, 7(2), 313-314.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2559). คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 59/2559 เรื่องประกาศรายชื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบเพิ่มเติม ครั้งที่ 8 และการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลในบางหน่วยงานของรัฐ เล่ม 133 ตอนพิเศษ 216 ง. สืบค้นเมื่อ 8 กันยายน 2563, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/E/002/4.PDF>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2544). แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2544. กองกลางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักทะเบียนอำเภอกันทรวิชัย. (2563). สถิติประชากรจากทะเบียนบ้าน ตรวจสอบข้อมูลแยกพื้นที่ ระดับนักทะเบียน.

สิริกาญจน์ เอี่ยมอาจหาญ. (2554). การนำนโยบายธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : วิเคราะห์กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ.

อาภิสญา กุลบุญญา และ นลินี ทองประเสริฐ. (2559). หลักธรรมาภิบาลกับมาตรฐานการปฏิบัติราชการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 1(1), 298.